LES LLETRES

LA POESIA I EL SOBRERREALISME

Veieu que és la poesia segons André Breton i Paul Eluard, dues figures eminents del sobrerrealisme: "Es l'assaig de representar o restituir, amb crits, llàgrimes, manyagueries, besades, sospirs o amb objectes, aquestes coses o aquesta cosa que tendeix obscuament a expressar el llenguatge articulat, ço que té d'aparença de vida o de dibuix suposat. Aquesta cosa no és pas definible altrament... Té la naturalesa de l'energia per respondre a ço que és... El pensament ha d'ésser amagat en els versos, com la virtut nodridora ho és en un fruit. Un fruit no és nodriment, sinó pensament. Hom no sent cap plaer,hom no rep cap substància. El fruit és encisat... La poesia és el contrari de la literatura. Regna sobre els ídols de tota espècie i les illusions realistes: entreté feliçment l'equívoc entre el llenguatge de la veritat i el llenguatge de la creació. I aquest sol creador, rei del llenguatge (d'origen mineral) esdevé el més evident possible per la no necessitat total "a priori" del tema. El tema d'un poema li es tan propi i li importa tant poc com a un home el seu nom... Els uns veuen en la poesia una ocupació de tota utilitat, una indústria banal que no pot sinó prosperar. Els altres hi veuen el fenomen d'una propietat o d'una activitat molt secundària, desligat de la situació de l'ésser íntim entre la coneixença, la durada, la memòria, el somni, etc... El lirisme és el desenrotlament d'una protesta... El lirisme és el gènere que suposa la veu inactiva—la veu indirectament retornant a, o provocant—, les coses que no es veuen i de les quals esperàvem l'absència."

MARAGALL I LES QUESTIONS SOCIALS

Ha produït molta impressió el contingut del llibre "El hecho y el derecho" (volum XIV de les Obres de Maragall) que fa uns dies s'ha repartit i posat a la venda. Ha estat molt comentada la visió que de les qüestions socials i agràries tenia Joan Maragall fa més de trenta anys, i hom pot observar com els mateixos conflictes existents avui, es produiren també aleshores, motivant reaccions diverses en Maragall periodista. L'actual volum de les Obres de Maragall és d'un valor inapreciable per als estudiosos, i una prova més de les condicions periodístiques del poeta.

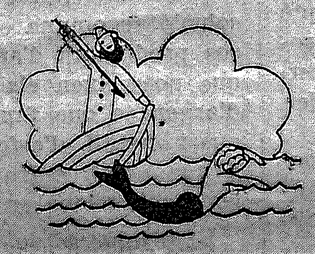

SUÏSSA VISTA PER UN SUÍS

El publicista suís F. A. Schmid, president del Centre Català-Suís, ha publicat dintre la "Col·lecció Popular Barcino" un interessant estudi que titula "Suïssa: democràcia i federalisme". Tema d'un interès tot especial per als catalans, és tractat amb una gran objectivitat, documentació i concisió.

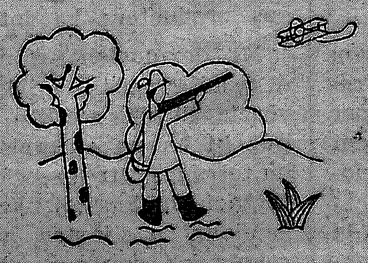

LA CALOR I ELS PINTORS

Els nostres pintors fugen de la calor, se'n defensen eficaçment, i es refugien en els trossos de Catalunya que ofereixen més garanties en aquest aspecte. Mireu: Dalí passarà tres mesos a Port Lligat. Campmany ha escollit Canet. Miró se'n va a Montroig, tot just arribat de Mallorca. Sunyer passarà l'estiu a Sitges. Obiols és a pie camp.

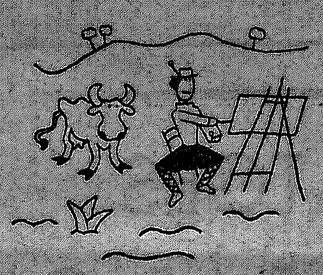

L'EXPOSICIO DE BELLES ARTS DE 1866

Llegiu, traduïts al català actual, alguns trossos de l'article que el crític d'art de "Lo noy de la mare" va dedicar a l'Exposició de Belles Arts, fa cinquanta-set anys: "Anem a donar una volteta per l'Exposició, que se'ns fa tard, i si es posés a ploure ens en treurien. En els tres-cents quadros (i més) que figuren exposats és sumament transcendental per a nosaltres l'haver notat una marcada tendència de la majoria a potrar l'art pel camí d'un realisme exagerat, desviant-lo de la missió primordial, que és la d'expressar una idea més o menys elevada, mai degradant, i transmetre-la a l'espectador tal com la sent l'artista"... "Però no ens emboliquem massa, que convé anar de pressa, i passem a examinar les obres d'alguns artistes..." Seguidament, l'esmentat crític, reventa l'obra de Claudi Lorenzale, de Ramon Martí i de Josep Serra, i fa l'elogi de Gabriel Maureta, Lluís Rigalt, Torrents, Ribas, Tapiró, Vicens, Gómez, Armet, Mirabent "i d'altres". Cal dir també que aquest crític vuit-centista va tenir ja la precocitat de posar al compte del Jurat tota una sèrie de coses mal fetes que transcriu al començament del seu article.

J. FARRAN I MAYORAL

EL MÓN DE LA C

Rossell i Vilar

EN l'amic estimadíssim que ploro, ha perdut Catalunya un dels seus patriotes més purs. Homes de tota color política ho han hagut de reconèixer. Una volta mes s'ha vist, com el patriotisme no sols ultrapassa, ans rebutja, qualsevol limitació de partit. Jo ara tinc la satisfacció de no haver hagut d'esperar la mort seva per a dir d'ell les coses que vaig a repetir-ne.

Erem bons amics, d'aquella amistat qui em plau sobre tota cosa, feta de mutuals consideracions i gentileses, de respectes encesos amb cordialitats. Sabeu que cosa és això en un país com el nostre on tan rarament i difícil podeu haver una amistat lleial i fina?

I això que en certes opinions i creences fortament diferíem. Jo no asseguraria que massa de catalans avui fossin capaços de sentir la bellesa d'aquesta amistat en l'oposició de pensaments, ací, on ja no sols la més petita diferència ideològica, sinó el més ridícol matís de colla — i aquests són dels fastigosos obsequis que devem a tants anys de politicastreria — obren inaccessibles abims d'odis i rancúnies i precaucionismes entre els homes.

Ni en la filosofia ni en ciència ni en moltes d'altres coses de l'ànima i de l'esperit, no ens acordavem. Lluny però, de la intransigència del sectari cientista—"muy siglo XIX"—, de la tranquil.litat beneitona del qui es pensa dur la veritat a la butxaca, hi havia en ell una gran capacitat de comprensió, de respecte i fins d'inquietud profunda que molts no albiraven.

Malgrat les aparents rudeses del seu caràcter, una sensibilitat molt senyora i molt fina vibrava al fons de l'ànima seva de la qual brollava una deu molt clara d'afecte i de tradicional cortesia.

I sobretot, malgrat ell mateix a voltes — sapigueu de llegir entre línies el seu llibre de "La Raça — el seu positivisme, el seu materialisme el seu cientisme, eren tots desfigurats, inflamats, per obra i gràcia d'una gran amor: l'amor seva tan encesa i tan pura a la pàtria catalana. I amb aquesta amor una amor profunda — ell tan naturista i per tant fatalista — vers la llibertat social dels homes. Recordeu els seus capítols on assenyala, indignat en les lluites polítiques d'avui els perills de servitut per a la Intel.ligència.

Un exemple vull donar-ne, qui reretrata com era d'efusiu i entusiasta aquell home. Quan el maig de l'any 31, una colla de brètols, a sou del Dictador italià, va apallissar bàrbarament el gran mestre Toscanini, jo tot expressant la meva gran indignació vaig fer una crida a la gent nostra per adreçar un homenatge de simpatia a l'ofès il.lustre.

I acabava la meva nota periodística amb un "visca" entusiasta al gran músic. Naturalment, ningú no va respondre a la meva crida. Però l'endemà mateix, jo rebia de l'amic Rossell i Vilar una lletra amb aquestes senzilles i prou significatives paraules: "Amic Farran, I jo també: Visca Toscanini!"

Tampoc aquests dies no he pogut menys de recordar la gestió entusiasta d'En Rossell al si de la Comissió dels set que vam portar el famós moviment contra el Directori, dels professors de la Universitat Nova. En això si que anàvem plegats sempre: tan ell com jo, a cada punt ho hauríem llançat tot al botavant i hauríem obrat de faisons molt expeditives i saltat per damunt de totes les prudències i de totes les diplomàcies. La seva indignació i el seu entusiasme el feien esclatar sovint en frases tan gràfiques i pintoresques que àdhuc en moments

Aquell p
ell en tota
pre record
conferènci
bre el prob
rigorositat
companyad
perfecció s

Voleu cr
siasmar-se
neitonamen
amb l'elogi
tat en bell
ces selecte
mosos a t
dels quals
reu de la

El seu Il
de ciència
què és al
justificació
lista, de la
lunya?

Va causa
mena d'est
la "Revista
d'ell sobre
nya i Cast
mai no ha
res a fer,
intel.ligènc
Rossell, pe
nues o fin
gent nostra
no em cali
he dit que
d'allà i els
mesclables,
allò que n
ta convicc
desconfianc
til. No cal
la gran i l
tre amic: i
tusiasta n
ment no va

Però el
Rossell i V
ves justes
d'una tend
comunista;
quest punt
anul.la el
noranta, er
qui empeny
en la impl
Espanya u
puixances
tot acaban
puixança d
de terres
segons Ros
comunisme
qüències.

Davant
amorós. qu
tants d'inco
qui fan avu
bres de des
tres, en llu
ta mena d'
llurs univer
gageur idéo
politismes
pudents hu
maders; o
mes encobri
didatges i
terniments
ben Cort en
lor: o en llu
séotico-liter
—totes les i
tergiversaci
fons pairal
doroses.

Passa la
air. Visqui
no és profar
tra. Ara la
la humana
tat. Passa,
triota.

I un hom
cobrim-nos
tota confiar
dissim. Adé
til amic, ge

passeig per sicília

per m. maeterlinck

FA molt temps d'ençà dels dies més llunyans de la meva jocventut, Sicília, la terra dels idilis de Teòcrit, que altrament foren escrits a Alexandria, el paradís del bell temps sense núvols i dels plaers campestres, en suscitava somnis benaurats. Heus ací més de vint anys que habito un dels més bells llocs de la terra, aquesta Costa d'Atzur que va de Hyeres a Menton, i es perllonga a Itàlia, de Vintimilla, tot passant per Gènova, fins a les portes de Pisa, Amalfi i Sorrente, aquest punt nupcial d'Europa; les platges d'Espanya i els llacs divins de Lombardia. He vist també Califòrnia, alguns tòcoms de la qual valdrien gairebé certs golfs de les ribes ligurianes si tingués darrera d'ella un passat menys informe i sobretot si hom no l'hagués tan lamentablement esquilada d'arbres. Però no sé per què Sicília em semblava infinitament més desitjable. La imaginació crea així fogars de felicitat, reserves de somnis; i a aquell que em demanaria si és convenient mantenir-los o destruir-los, contestaria que val més destruir-los, posat que, com més hom destrueix somnis, més hom s'acosta a la veritat, que és, segons el que afirmen els grans savis, l'única forma de benaurança que sigui digna de l'home.

Així, quan un dels meus vells amics vingué a dir-me. "Me'n vaig aquests dies per tal de fer la volta en automòbil de la "perla de les illes", voleu acompanyar-me?", la meva dona i jo prenguérem solament les hores necessàries per a fer els equipatges i heus-nos ací en camí, damunt el 20 Hp. que condueix el nostre hoste, un Renault no gaire jove, mancat d'una mica de nervis als tombants i a les costes, però sòlid, havent fet les seves proves a Espanya, ben sospès i de tot repòs.

No tinc, de cap manera, la pretensió de descobrir Sicília, ni la intenció de revelar-vos-la. Però no és balder, crec, que de tant en tant, un passa-volant, sense partit-pres, fixi la imatge d'un d'aquests grans països llegendaris que són els llocs de romiatge de la humanitat; de la mateixa manera que no és sobrer que els viatgers que, cada dia més, massa sovint per snobisme o recolzant en descripcions convencionalment idealitzades, s'hi precipiten cegament, siguin previnguts dels inconvenients i de les decepcions que els esperen. Es el que vaig a fer el més simplement possible, en aquestes notes de viatge traçades a la bona de Déu damunt el paper.

A partir de Vintimilla, correm al llarg de la Riviera italiana fins a Pisa. Primerament la del Ponent, menys seductora, més àrida, més sollada per la indústria que la Riviera francesa; després la de Llevant, a l'est de Gènova, molt més esclatant, més verdejant, més pintoresca i més flòrida. De Pisa a Roma i de Roma a Nàpols, el viatge massa conegut, es prossegueix sense incidents per camins menys temibles que no havíem previst. A Nàpols, constatem que la guerra i la influència de Mussolini han passat damunt la repassalla napolitana com la rosada del matí damunt una estàtua de marbre. Es exactament el que fou, el que serà probablement sempre; i més rapissera que mai. Es així que pel camí de Nàpols a Pompèia, hom va "subtilitzar-me", al sostre del cotxe, una maleta contenint un vestit nou i el meu smoking. Anava a denunciar-ho a la policia, i se'm replicà:

—La vostra maleta era aferrada al sostre amb una cadena d'acer i un candau?

—No, estava lligada amb una corretja.

—Aleshores, de què us queixeu?—se'm contestà tranquillament—. Es ben natural que us l'hagin robada, puix que això passa tots els dies.

A Nàpols, a la tarda, embarcàrem l'automòbil damunt el vaixell que ens ha de portar a Sicília, on abordem l'endemà al matí, després de [illegible] poques trifulgues respecte al cotxe i enmig d'un núvol d'ajudants inútils que reclamen asprament propines i ens fan saber que el sicilià és tan indiscret i tan empipador com el napolità.

Palerm! "Palermo la Felice", vila de nom magnífic que sembla gronxar palmes, tot engarlandat de prestigis sumptuosos!... En realitat, és una ciutat bastant banal, bastant vulgar, grisenca sota el sol ardent, sense caràcter, d'una riquesa apagada. Si no haguessin estat els vehicles de totes menes que il·luminaven els seus carrers... Altrament, no ofereix més que curositats de segon i àdhuc de tercer ordre amb la seva Capella Palatina, el seu Palau Reial, la seva Catedral, etc. Solament els admirables jardins de llimoners, que li fan un cinyell d'or, harmonitzen amb el que la imaginació exigia de la capital actual de l'antiga Trinacria.

Passats els llimoners, el camp palermità és polsós i suburbial. Hi fem coneixença amb el deplorable tipus d'habitació que es retroba després arreu de Sicília, a les proximitats de les viles grans i petites i que és l'únic estatge que coneixen els vilatans: un cub de pedruscall, emblanquinat, o bé pintat de rosa, ocre o blau. No hi ha finestres. Una gran porta rodona, sempre oberta, dóna claror a l'única peça en la qual, arribada la nit, es retira tota la família en companyia de les gallines, les cabres i els petits porcells negres; puix que, de dia, tot això viu a l'ombra dels murs, a la gran carretera.

A alguns quilòmetres de Palerm, una meravella insospitada: a l'antic convent de Benedictins, fundat al segle XIIè pel Normand Guillem II o el Bó, el claustre de Monreales, un dels més grandiosos, dels més bells, dels més fantàstics que es pugui veure.

Però les seves arcades italo-romanes, o més aviat sarraïnes, suportades per 216 columnes acoblades, cobertes de mosaics multicolors on dominen els cubs d'or, i cimejades de capitells que varien a l'infinit llurs escultures i llurs exornaments, tot això, així com la seva font deliciosa és massa conegut perquè ho descrigui en detalls. Ha arribat l'hora de penetrar al camp sicilià, de veure l'illa tal com s'estén i es comporta sota el sol de Déu i de recórrer els viaranys menys freqüentats.

Passem per Alcamo, ciutat d'una cinquantena de mils habitants, sense interès, on esmorzem al millor hostal. Però no és fàcil de descobrir Segesta. No hi ha res que ho indiqui, ni hi ha cap camí que hi meni. De primer fem camí en va fins a Calataflimi, on plana encara el record de Samuel Butler, l'autor d'Erewhon, que hi sojornà, i el nom del qual serveix d'ensenya a un altre hostal...

De Segesta, no resta més que un teatra en runes; de Selinonte, tres munts de pedres gegantesques. A cinc quilòmetres de distància, no hi ha més que una habitació. La il·lusió, que s'havia esmorteït, s'aviva al llarg del monument i la imaginació el col·loca al seu lloc, al centre de la guerra del Peleponès i de la història Tucídides. Al volt de les seves columnes giravolta un moment el destí d'Atenes, puix que és per les oracions dels habitants de Segesta, en guerra amb els de Selinonte, que la rival d'Esparta decideix la desastrosa i folla expedició de Sicília, que és el començament de la seva irreparable ruïna. L'any 415 abans de J. C., els diputats d'Atenes enviats a Segesta "per tal de verificar l'existència dels valors que es deia hi havia en el tresor públic o en els temples i per tal d'informar-se sobre la situació de la guerra amb Selinonte. "Petjaren aquests graons de pedra que menaven a la Cella, encara inacabada i feren a la deessa un sacrifici abans d'endurse'n seixanta talents d'argent no amonedat com a sou d'un mes per a seixanta vaixells que es proposaven sollicitar". Si aquests diputats tornaven, veurien el temple amb les seves trenta-sis columnes, els seus entaulaments i els seus frontispicis, exactament igual com era fa dos mil tres-cents quaranta-vuit anys, i es creurien víctimes de l'allucinació que ens pren quan esguardem l'únic i solitari supervivent d'un món magnífic que ja no existeix...

La tarda d'aquest diumenge, arribem a Castelvetrano, ciutat de vint mil habitants, on la nostra entrada i la nostra aturada davant el principal hotel susciten la mateixa emoció, la mateixa curiositat que a Calatafimi. De bon matí sortim vers les baixes planes àrides on, damunt dues columnes arenoses, s'aixecaven els set temples de Selinonte. En una solitud tan vasta, en un paisatge de fi del món, blanquinós, salpicat de sorra pàllida i completament estèril, es besllumа sobtadament un desastre immens. Enormes troncs de columnes encara erectes, monstruosos capitells trencats, gegantins fragments de frontispicis... Es una catàstrofe lunar o el més insensat dels insomnis cubistes? Ens hi apropem torbats, intrigats, ferits, desconcertats.

Contràriament als costums dels grecs, l'arquitectura dels quals servava sempre proporcions humanes, un d'aquests temples, consagrat a Júpiter, era de dimensions colossals, el més gran, amb un altre del qual veurem les ruïnes a Girgent, que haguessin construït.

Al Museu Nacional de Palerm han estat reunits fragments d'arquitectura i d'escultura trobats en els temples. Els més remarcables, que es compten àdhuc entre els més preciosos que ens hagi llegat l'antiguitat, són les famoses metopes que van de l'any 627 a l'any 409 abans de J. C., la qual cosa permet de seguir l'evolució de l'art grec del període arcaic, representat per un Hèrcules que porta dos ciclops monstruosos, fins al Júpiter i a la Junon, a l'Hèrcules i a l'Amazona, a la Diana i a l'Acteó, i a la Pallas que anuncia ja les obres mestres dels grans anys.

De Selinonte, tot passant per Sciacca, anem a Girgenti; Girgenti, l'Agrigente dels romans, la vila de Phalaris és com se sap, la gran ciutat dels temples. En compta set o vuit, quatre dels quals en bastant bon estat. Dels diversos temples de Girgenti, el més ben conservat és el de la Concòrdia. Es tan complet com el de Segesta, al qual s'assembla com un germà. Un altre consagrat a la Junon laciniana té vint-i-cinc columnes i l'arquitran d'un dels seus costats, gairebé intacte. Una mica més lluny, es besllumen les columnes d'un temple dedicat a Hèrcules. Altrament, un fragment de frontó erecte davant l'atzur, marca l'entrada del temple de Càstor i Pòllux. Però el gegant de tots els temples del món grec estén les seves ruïnes al nord de la porta Aurea. Era consagrat a Júpiter i comptava trenta-vuit columnes, cadascuna de les quals tenia 6 metres i 50 de circumferència. Solament n'existeixen frag-

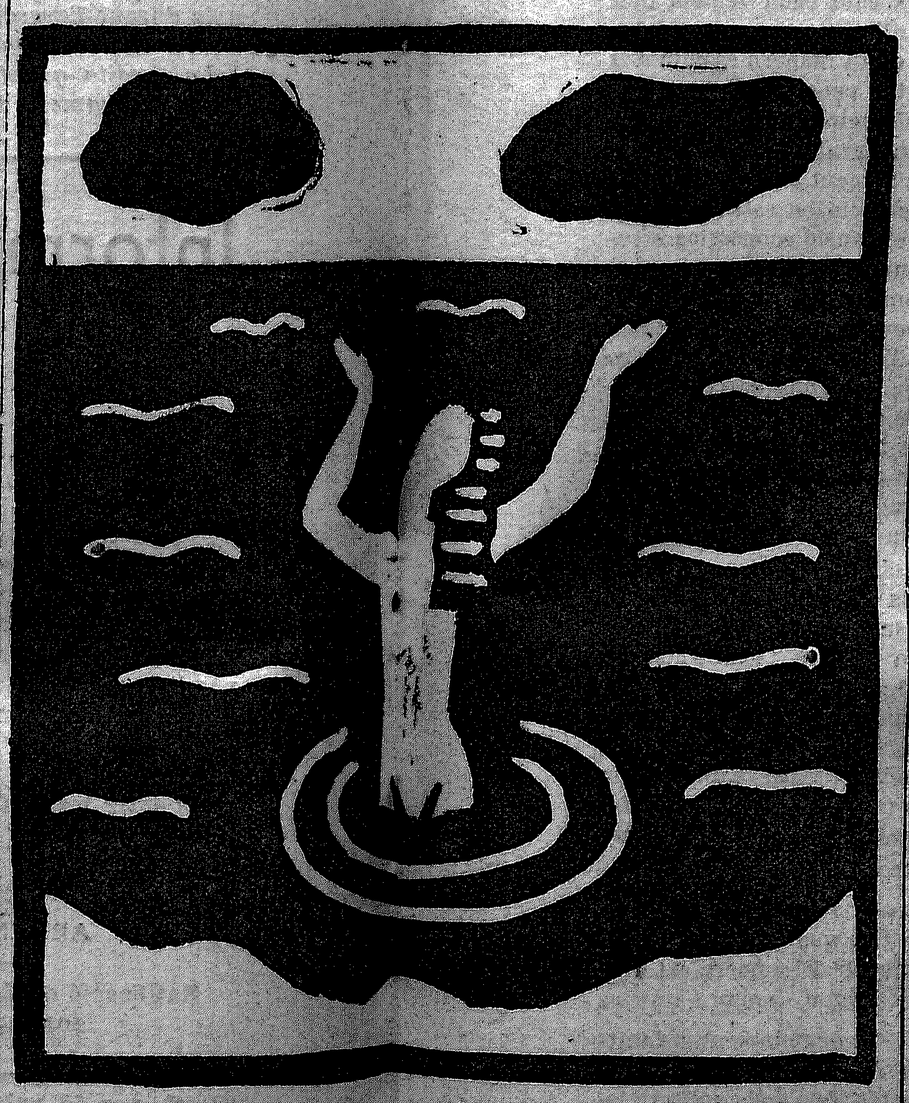

FAULA DE VENUS

Entre l'aigua i la sorra agenollades
dos minyones iguals i apariades
amb la delícia d'obeir,
treien un vel en les onades
que un secret feia resplandir.
I formada en la mar sospiraire,
cintat el ventre amb grans de sal,
brillant i pura i natural,
com un blanc ramellet, braços enlaire,
Venus neixia, omplint el món de flaire.

Era el món transparent i primitiu.
El daufí blau i negre capbussava.
El perdigot seguia la perdiu;
l'ocell entorn d'un altre ocell volava;
tot l'univers embalsamava:
la canya llarguerruda, el tamariu,
i la menta del riu,
els boletS blancs la molsa, l'herba fina,
i la cera i la mel, i la reina.
Del cel baixava una immensa claror,
alleugerint el pas de les donzelles:
ala-plegada en la foscor,
com els ratpenats movien les orelles.

Josep SEBASTIA PONS

(Traducció de Pere Coll...)

LA "MISE EN

II

TINC davant meu una definició escrita de la professió d'escenògraf: "A més de la pintura i muntatge de les decoracions de teatre, solen encarregar-se els escenògrafs d'altres treballs que tenen, més o menys, analogia amb el seu art. Per exemple: l'organització de cavalcades, la construcció d'arcs improvisats, el decorat d'envelats, etc., etc."

Dissortadament és així, i el més lamentable és que porten aquestes activitats al teatre; reminiscència del moment en liquidació de l'escenografia d'enginys, dels descarrilaments en escena, de les tempestats, els incendis, els enderrocaments, tot l'aparell de "grand guignol". S'aixecava el teló i es deixava l'escena amb el decorat, buida o amb els actors quiets i silenciosos durant uns moments, perquè el públic pogués contemplar el decorat i jutjar-lo.

De vegades, l'efecte produït pel decorat "salvava l'obra". Salvar l'obra! Bon guasardó per a l'escenògraf que pretenia dir coses al públic, a part de l'autor i sense tenir-lo gaire en compte.

Caldria recordar sempre que en el teatre tot és ficció, i fer-ho oblidar al públic; tenir en compte els límits de la ficció en escena (on tot és limitat, on no és possible lluitar amb altra cosa que amb paper, o amb tela, o amb cartó pintats, o amb altres materials en reduït nombre) perquè tingui una discreció prou gran per a deixar que el públic s'oblidi del decorat i pugui concentrar tota l'atenció en les paraules i els moviments dels actors.

Un bon actor pot simular totes les passions, i portarà la ficció tan enllà com el seu talent li permeti, i en farà participar al públic, que veurà un ésser material en escena, trist o alegre, bo o dolent. Però mai un escenògraf, amb tota la seva habilitat, per més facilitats materials que tingui, podrà fingir una tempesta en les reduïdes dimensions d'un escenari. No aconseguirà altra cosa, com més s'allunyi del teatre, que recordar al públic que es troba en un teatre, i que en l'escenari estan "fingint" una tempesta. En canvi, què lluny del teatre es troba, per

eterlinck

rcades italo-romanes, raïnes, suportades per coblades, cobertes de olors on dominen els ejades de capitells que llurs escultures i llurs ot això, així com la osa és massa conegut igui en detalls. Ha arpenetrar al camp sicila tal com s'estén i es el sol de Déu i de reanys menys freqüen-

Alcamo, ciutat d'una mils habitants, sense rzem al millor hostal. de descobrir Segesta. e ho indiqui, ni hi ha meni. De primer fem a Calataflimi, on plaord de Samuel Butler, on, que hi sojornà, i l serveix d'ensenya a

no resta més que un s; de Selinonte, tres gegantesques. A cinc istància, no hi ha més ó. La illusió, que s'haaviva al llarg del moaginació el col·loca al e de la guerra del Peònistòria Tucídides. Al s columnes giravolta stí d'Atenes, puix que ons dels habitants de rra amb els de Seliral d'Esparta decideix olla expedició de Si- començament de la e ruïna. L'any 415 els diputats d'Atenes a "per tal de verificar valors que es deia hi r públic o en els teminformar-se sobre la uerra amb Selinonte. ts graons de pedra a Cella, encara inaca- a deessa un sacrifici e'n seixanta talents nedat com a sou d'un ta vaixells que es pro- r". Si aquests diputurien el temple amb sis columnes, els seus els seus frontispicis, l com era fa dos mil nta-vuit anys, i es s de l'allucinació que sguardem l'únic i so- t d'un món magnífic x...

uest diumenge, arrirano, ciutat de vint la nostra entrada i a davant el principal mateixa emoció, la at que a Calatafimi. rtim vers les baixes damunt dues columixecaven els set tem- . En una solitud tan sàtge de fi del món, cat de sorra pàl·lida estèril, es beslluma desastre immens. de columnes encara osos capitells trenragments de frontisatàstrofe lunar o el s insomnis cubistes? corbats, intrigats, rtats.

als costums dels ura dels quals servaorcions humanes, un s, consagrat a Júpiensions colossals, el n altre del qual veuGirgent, que hagues-

ional de Palerm han gments d'arquitectutrobats en els temremarcables, que es ntre els més precio- i llegat l'antiguitat, metopes que van de 409 abans de J. C., et de seguir l'evolu- del període arcaic, n Hèrcules que por-

PERE CALDES

LA "MISE EN SCENE"

II

TINC davant meu una definició escrita de la professió d'escenògraf: " A més de la pintura i muntatge de les decoracions de teatre, solen encarregar-se els escenògrafs d'altres treballs que tenen, més o menys, analogia amb el seu art. Per exemple: l'organització de cavalcades, la construcció d'arcs improvisats, el decorat d'envelats, etc., etc."

Dissortadament és així, i el més lamentable és que porten aquestes activitats al teatre; reminiscència del moment en liquidació de l'escenografia d'enginys, dels descarrilaments en escena, de les tempestats, els incendis, els enderrocaments, tot l'aparell de "grand guignol". S'aixecava el teló i es deixava l'escena amb el decorat, buida o amb els actors quiets i silenciosos durant uns moments, perquè el públic pogués contemplar el decorat i jutjar-lo.

De vegades, l'efecte produït pel decorat "salvava l'obra". Salvar l'obra! Bon guasardó per a l'escenògraf que pretenia dir coses al públic, a part de l'autor i sense tenir-lo gaire en compte.

Caldria recordar sempre que en èl teatre tot és ficció, i fer-ho oblidar al públic; tenir en compte els límits de la ficció en escena (on tot és limitat, on no és possible lluitar amb altra cosa que amb paper, o amb tela, o amb cartó pintats, o amb altres materials en reduït nombre) perquè tingui una discreció prou gran per a deixar que el públic s'oblidi del decorat i pugui concentrar tota l'atenció en les paraules i els moviments dels actors.

Un bon actor pot simular totes les passions, i portarà la ficció tan enllà com el seu talent li permeti, i en farà participar al públic, que veurà un ésser material en escena, trist o alegre, bo o dolent. Però mai un escenògraf, amb tota la seva habilitat, per més facilitats materials que tingui, podrà fingir una tempesta en les reduïdes dimensions d'un escenari. No aconseguirà altra cosa, com més s'allunyi del teatre, que recordar al públic que es troba en un teatre, i que en l'escenari estan "fingint" una tempesta. En canvi, què lluny del teatre es troba, per exemple, l'espectador d'una obra de Molière ben representada, decorada amb una simple cortina!

Es precís assenyalar un mal important del teatre: la "mise en scène" standard, els decorats pintats en sèrie. André Boll, en la seva obra "Du décor de théâtre", remarca aquest perill:... "es troba constituït (en cada teatre) un stock ambulant de mobles "Brian Robert", de gravats "Meyer", d'argenteria "Christofle", etc., etc.

"...en el magatzem hi ha eternament un saló Lluís XVI, un boidoir Directori, un fumador Imperi... Aquest gust immoderat ("el comble del bon gust"!) per l'interior d'estil és, tant a l'escena com fora d'ella, la gran malaltia de la burguesia contemporània, el pastitxo de l'antic, la superstició del corc erigit a l'altura d'un principi". En el nostre país encara és pitjor. Tots els teatres tenen decorats en sèrie d'un horrible mal gust i pobresa i uns quants mobles i accessoris poca-soltes, lletjos. Tenim el desavantatge que ni uns ni altres es poden classificar en cap estil conegut.

Si no estés ja prou malament la professió d'escenògraf, si donés prou el decorar façanes, l'organitzar cavalcades, el fer arcs improvisats, etc., valdria la pena que les nostres empreses que no tenen prou recursos per a escenificar dignament les seves obres, bandejessin els decorats en sèrie i els substituïssin per cortines, en el possible. Hi guanyaríem.

He treballat en un taller d'escenografia. n'he vist molts, i dubto que en aquest ambient la nostra escenografia sofreixi la necessària evolució. Són bruts, s'hi treballa malament, s'hi fa una feina penosa. Crec que si surt quelcom d'interessant a Catalunya, serà per algú que no hagi treballat en aquetss tallers, que no tingui "l'ofici" d'escenògraf, que no hagi organitzat mai cavalcades, ni muntat envelats, ni arcs improvisats.

* * *

Dels ballets russos hem d'aprofitar una lliçó: un sol home per als decorats per als figurins i per al muntatge en escena. D'altra manera no és possible obtenir la unitat necessària.

---

ta dos cíclops monstruosos, fins al Júpiter i a la Junon, a l'Hèrcules i a l'Amazona, a la Diana i a l'Acteó, i a la Pallas que anuncia ja les obres mestres dels grans anys.

De Selinonte, tot passant per Sciacca, anem a Girgenti; Girgenti, l'Agrigente dels romans, la vila de Phalaris és com se sap, la gran ciutat dels temples. En compta set o vuit, quatre dels quals en bastant bon estat. Dels diversos temples de Girgenti, el més ben conservat és el de la Concòrdia. Es tan complet com el de Segesta, al qual s'assembla com un germà. Un altre consagrat a la Junon laciniana té vint-i-cinc columnes i l'arquitran d'un dels seus costats, gairebé intacte. Una mica més lluny, es beslumen les columnes d'un temple dedicat a Hèrcules. Altrament, un fragment de frontó erecte davant l'atzur, marca l'entrada del temple de Càstor i Pòllux. Però el gegant de tots els temples del món grec estén les seves ruïnes al nord de la porta Aurea. Era consagrat a Júpiter i comptava trenta-vuit columnes, cadascuna de les quals tenia 6 metres i 50 de circumferència. Solament n'existeixen fragments enormes, probablement massa feixugs, tot el que era transportable havent estat llançat al mar. Hi veiem, estès per terra, fet a trossos, però complet, un dels formidables Atlants que suportaven l'entaulament. Amida prop de vuit metres. El rostre rossegat per més de dos mil anys és informe, però el cos es reconeix perfectament.

Esplendors de l'antiga Girgenti "la més bella ciutat dels mortals", segons Pindar, i que comptà, sembla vuitcents mil habitants comprenent-hi els esclaus! Tan sols en resta un carrer estret, ombrívol, escarpat i no gens curós.

Esmorzem a Licata, vila situada a l'embocadura de Fiume Salso, i després arribem, a través de muntanyes desertes, a Palazollo Acreida. Teniem la intenció de passar-hi la nit però l'aspecte del millor hostal féu baixar el nostre entusiasme per sota dels nostres talons. Per fi, trobem el bon recó a l'excellent hotel que domina les Latomies dels Caputxins, i l'endemà, del balcó de la nostra cambra estant, descobrim, dins l'aire blau del matí, gairebé tot el que resta de la més gran ciutat que bastiren els grecs...

EL CINEMA

GUANYEM EN ELS PREMIS...

...almenys en les quantitats. Si no, no més cal comprovar-ho. Són els premis de l'Acadèmia Francesa. Un mil francs per Louis Roubaud, per "La Bourdonnais"; 4.000 a Paul Geraldy, per "Cristine"; 2.500 a Mme. Henriette Charanon pel conjunt de la seva obra dramàtica. I aquí Calvo en guanya 50.000 només per representar.

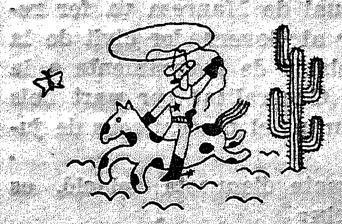

D'AIXO S'EN DIU TENIR PUBLIC

El segon teatre francès, l'Odeon, no tanca les portes fins el 6 d'agost per a reobrir-les el 20 del mateix mes. Com el nostre Romea, si fa, no fa...

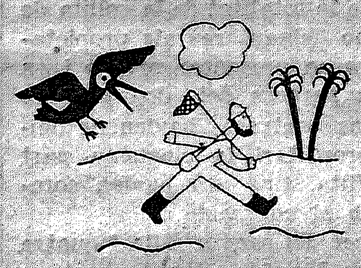

EL CIRC GLEICH

que ara es troba a París ha ofert de donar una funció a benefici dels vells artistes de Music hall i de circ hospitalitzats a la Fundació Dranem. L'oferiment ha estat acceptat entusiàsticament i tindrà lloc avui, amb tot l'esplendor del Gleich i amb la cooperació de les principals vedettes dels teatres de París.

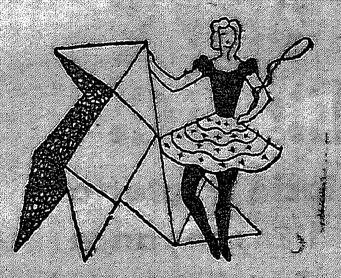

TORNA SARDOU

La Comédie posa "Patrie" vist l'èxit que obtingué l'anys passat, que sumà les divuit representacions seguides

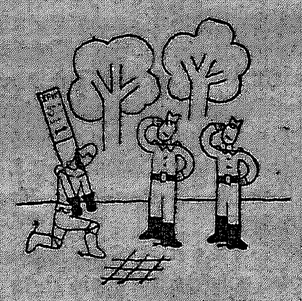

UNA CARRERA FETA

Es la de Claudette Colbert, la 100 per 100 francesa de Hollywood. Cecil de Mille, la gran patum del cinema americà, l'ha triat per a fer la protagonista de "Quatre persones horroritzades", film tret d'una novella de Robertson, i si tenim en compte la seva realització del "Signe de la Creu" i ara l'esmentada, hem de confessar que temem per la seva integritat al costat de De Mille.

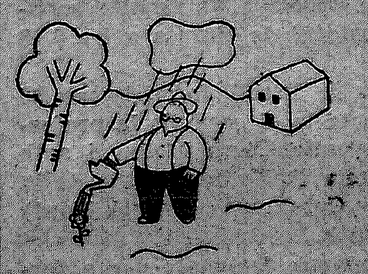

QUIN EFECTE FARA?

sentir parlar a Neró en un anglès més o menys legítim? Heus ací una pregunta que esdevindrà obsessió i que pot influir en la rebuda d'aquest film tan anunciat i tan temut d'haver-lo d'anar a veure.

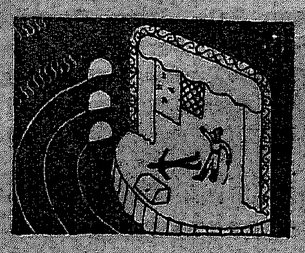

COMIAT SENTIMENTAL

Marlene Dietrich ha confessat el seu encant pels Camps Elisis de París. Jeanette Mac-Donald, però, ha portat la seva passió una mica més lluny. En arrencar el vaixell que se l'enduia cap a Amèrica, enfilada de puntetes va cridar: "Saludeu de part meva els Camps! Prestigi de París."

EL TEATRE